

CPB-8/2011.
(CPB-8/2010-2014.)

J e g y z ő k ö n y v *

az Országgyűlés **A cukorgyárak privatizációját, valamint
Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása óta a közösségi cukorreformok
során képviselt magyar álláspontot értékelő, és annak itthoni következményeit feltáró
vizsgálóbizottságának**

2011. október 28-án, pénteken, 10 óra 6 perckor
a Képviselői Irodaház V. emelet 515. számú tanácstermében
megtartott üléséről

**A jegyzőkönyv eredeti hitelesített példánya az Országgyűlés Levéltárában megtalálható.*

Tartalomjegyzék

Napirendi javaslat	3
Elnöki bevezető, a napirend elfogadása	5
Tájékoztató az 1995-97 időszakban a cukoripari privatizációs szerződések teljesítéséről, ellenőrzésének eredményéről szóló napirend, illetve tájékoztató a Magyar Cukorgyártó és Forgalmazó Részvénytársaság működéséhez szükséges feltételek biztosítottóságáról, különös tekintettel a forgótőkehiányra	5
<i>Szóbeli tájékoztatók</i>	<i>5</i>
Dr. Kocsis István	5
Dr. Mészáros Tamás	6
Dr. Tömpe István	6
<i>Kérdések, válaszok, hozzászólások</i>	<i>7</i>

Napirendi javaslat

1. Tájékoztató az 1995-97 időszakban a cukoripari privatizációs szerződések teljesítéséről, ellenőrzésének eredményéről

Meghallgatásra meghívottak:

Dr. Kocsis István, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt vezérigazgatója

Dr. Mészáros Tamás, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt igazgatósági elnöke

Dr. Tömpe István, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt igazgatósági tagja

2. Tájékoztató a Magyar Cukorgyártó és Forgalmazó Részvénytársaság működéséhez szükséges feltételek biztosítottágáról, különös tekintettel a forgótőkehiányra

Meghallgatásra meghívottak:

Dr. Kocsis István, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt vezérigazgatója

Dr. Mészáros Tamás, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt igazgatósági elnöke

Dr. Tömpe István, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt igazgatósági tagja

3. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Dr. Józsa István** (MSZP), a bizottság társelnöke

Ivanics Ferenc (Fidesz)
Koncz Ferenc (Fidesz)
Simonka György (Fidesz)
Dr. Aradszki András (KDNP)
Sáringger-Kenyeres Tamás (KDNP)
Harangozó Gábor (MSZP)
Magyar Zoltán (Jobbik)
Varga Géza (Jobbik)
Szabó Rebeka (LMP)

Helyettesítési megbízást adott

Font Sándor (Fidesz) Sáringger-Kenyeres Tamásnak (KDNP)
Hanó Miklós (Fidesz) Simonka Györgynek (Fidesz)
Horváth István (Fidesz) Koncz Ferencnek (Fidesz)
Dr. Aradszki András (KDNP) megérkezéséig Ivanics Ferencnek (Fidesz)
Harangozó Gábor (MSZP) távozása után dr. Józsa Istvánnak (MSZP)

Meghívottak részéről

Hozzászólók

Dr. Kocsis István, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő
Részvénytársaság volt vezérigazgatója
Dr. Mészáros Tamás, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő
Részvénytársaság volt igazgatósági elnöke
Dr. Tömpe István, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő
Részvénytársaság volt igazgatósági tagja

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 6 perc)

Elnöki bevezető, a napirend elfogadása

DR. JÓZSA ISTVÁN (MSZP), a bizottság társelnöke, a továbbiakban ELNÖK: Szeretettel köszöntök mindenkit a cukorprivatizációs vizsgáló eseti bizottság mai ülésén. A határozatképességet 10 óra 6 perckor elérte a bizottság, úgyhogy a napirend elfogadásával szeretném kezdeni. Javaslom, hogy összevontan tárgyaljuk a két napirendet. Ugyanazok a meghívott vendégeink. Tisztelettel köszöntöm őket, dr. Kocsis István urat, dr. Mészáros Tamás urat és dr. Tömpe István urat. Mind a két napirendhez ők a meghallgatásra meghívott vendégeink. Kérdezem a bizottság szavazatra jogosult tagjait, hogy ezzel az ügyrendi kiegészítéssel, hogy egy összevont tárgyalás keretében tárgyaljuk meg a két napirendet, egyetértenek-e, és elfogadják-e a napirendet. (Szavazás.) Köszönöm szépen. Egyhangú. Tehát a napirendet elfogadtuk. Összevont tárgyalásra kerül az első napirend, az 1995-97 időszakban a cukoripari privatizációs szerződések teljesítéséről, ellenőrzésének eredményéről szóló napirend, illetve hasonlóan Tájékoztató a Magyar Cukorgyártó és Forgalmazó Részvénytársaság működéséhez szükséges feltételek biztosításáról, különös tekintettel a forgótőkehiányra.

Tájékoztató az 1995-97 időszakban a cukoripari privatizációs szerződések teljesítéséről, ellenőrzésének eredményéről szóló napirend, illetve tájékoztató a Magyar Cukorgyártó és Forgalmazó Részvénytársaság működéséhez szükséges feltételek biztosításáról, különös tekintettel a forgótőkehiányra

Tehát az első egy általános, a cukoripari privatizációs szerződések teljesítésének, ellenőrzésének tapasztalatairól, a másik konkrétan a Magyar Cukorgyártó és Forgalmazó Részvénytársaság működőképességének feltételeiről szóló tájékoztatást. A meghívóban szereplő sorrendben szeretném, hogyha a vendégeink bevezetőt tartanának. Ennek megfelelően elsőként dr. Kocsis István urat kérem, hogy mondja el észrevételeit a napirenddel kapcsolatban.

Szóbeli tájékoztatók

Dr. Kocsis István

DR. KOCSIS ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt vezérigazgatója: Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Több mint 15 év távlatából elég nehéz felidézni az eseményeket. Én annyit tudok önöknek mondani, hogy mire ezzel a kérdéssel kapcsolatba kerültem, addigra a cukorgyárak privatizációja, pontosabban a többségi részvéncsomagok értékesítése már megtörtént, hiszen közzismert, hogy a részvéncsomagok eladásának egy részét a vállalati tanácsok bonyolították, a másik részét pedig az ÁVÜ és ez valahol 1993 környékére, tehát a többségi csomagok értékesítése befejeződött. 1995 nyarán egyesült az ÁVÜ és az ÁV Rt. Én az utóbbinak voltam a dolgozója. Ezen egyesülés keretében az élelmiszeripar és a mezőgazdaság is odakerült az utódszervezethez, az ÁPV Rt.-hez. De ennek a területnek az irányítását Ferenczi Tibor vezérigazgató-helyettes úr felügyelte, úgyhogy ebben a folyamatban sem vettem részt. Azt tudom, hogy a kisebbségi részvéncsomagokkal elég nehéz volt bajlódniuk, hiszen érdemi beleszólást nem adott, nem tett lehetővé a többségi tulajdonos üzletpolitikájában. Ha jól emlékszem, az ÁPV Rt. akkor stratégiája az volt, hogy a kisebbségi csomagokat a cukorrépa-termelőknek kárpótlási jegyért odaadja, hogy azok ebben a folyamatban valamilyen formában részt vehessenek. De ha az emlékeim nem csalnak meg, ez a folyamat is azzal zárult, hogy végül értékesítették a saját csomagjaikat a többségi befektetők számára.

Azt tudom tehát mondani a tisztelt bizottságnak, hogy a cukoripari privatizációval én lényegében nem foglalkoztam. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm, Kocsis úr - gondolom, kérdésekre azért még tudunk majd az emlékekben vájkálni.

Mészáros Tamás professzor urat kérném, hogy a tárggyal kapcsolatban tájékoztasson minket.

Dr. Mészáros Tamás

DR. MÉSZÁROS TAMÁS, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság Rt. igazgatóságának volt elnöke: Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Nálam van egy kinevezési okmány, amely az akkori miniszterelnök, Horn Gyula aláírásával engem '97. december 18-ától nevezett ki az ÁPV Rt. igazgatósága elnökének, tehát '97. december 18-ától. Én nem emlékszem, hogy az általam vezetett igazgatóság bármilyen cukoripari témát is tárgyalt volna, kivéve egy nagyon-nagyon későbbi periódust, amikor egy kicsi kisebbségirészvény-maradékot a Forrás Rt.-be bevittünk - a Forrás Rt.-t a kárpótlási jegyek felszívására hoztuk létre -, és azt értékesítettük. Magyarán '97 decemberére a cukoripar már régen többségi tulajdonban, magántulajdonban működött, és - még egyszer mondom - én nem emlékszem, hogy egyetlen napirend is lett volna az én működésem alatt, amely ezzel foglalkozott. Úgyhogy én ennyit tudok mondani. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Tömpe István urat kérdezném, hogy a napirenddel kapcsolatban miről tud tájékoztatni bennünket.

Dr. Tömpe István

DR. TÖMPE ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt igazgatósági tagja: Én kétszer kerültem kapcsolatba ezzel az ügygel. Először a legelején, amikor egy merőben elvi kérdés merült fel, hiszen a mezőgazdasági privatizáció, a mezőgazdasági állami tulajdon, az élelmiszeripar privatizációja a '80-as évek legvégén felmerült. Amikor mi az ÁVÜ-t szerveztük, akkor erről kaptunk alkalmanként - mondjuk így: - szakértői tájékoztatást, mindenesetre az általam vezetett, rövid ideig vezetett ÁVÜ ilyen jellegű döntésekkel nem foglalkozott, nem is foglalkozhatott, mert az akkori parlament, az utolsó pártállami parlament a kérésemre nem választott igazgatótanácsot, hanem ezt az újonnan megválasztott parlamentre bízta, tehát ilyen jellegű döntés nem volt. Voltak egyébként döntések, a képviselő urak talán nem emlékeznek erre, egy IBUSZ nevű vállalat tőzsdei értékesítése volt a legfontosabb műsor.

Ami a cukoripari ügyet illeti, nem vagyok benne biztos, hogy jól emlékszem, és nem is találtam ennek igazán nyomát, de úgy emlékszem, hogy abban az időben a fő politika azért az volt a mezőgazdasági minisztérium, illetőleg a képviselők szempontjából, meg a legtöbb esetben, hogy többséget nem adunk el, és ebben az esetben valahogy úgy indulhatott el, de erről, én azt gondolnám, Csepi Lajos nyilatkozott már, hogy egy meghatározó kisebbséget plusz a menedzsmentjogokat együtt értékesítették, vagy valahogy így volt. De ez '91 és '93 között volt.

Egy időben, '96 novembere végétől vagy valahogy így '97 valamikorig, körülbelül egy évig az ÁPV Rt. igazgatósági tagja voltam, akkor körülbelül ezekkel találkoztam, mint amit Kocsis úr említett, kisebbségi privatizációval, és sajnos nem tudom, hogy a cukoriparral kapcsolatban volt-e, nincsenek pontos emlékeim. '97-ben azonban eltávoztam az ÁPV Rt.-

ből, mert a MÁV elnökségét és az ÁPV Rt. igazgatósági munkáját egyszerűen nem tudtam egyszerre végezni, tehát lemondtam, és megpróbáltam a vasútra koncentrálni. Köszönöm szépen.

Megerősítem egyébként, hogy az akkori politika lényege az volt, hogy olyan jellegű állami részesedéseket kell megtartani, ahol és amennyiben lehetőség van a folyamatok irányítására, és az akkori felfogás szerint egy kisebbség erre nem volt alkalmas. Ezért a legtöbb helyen a kisebbségi részesedéseket az állam próbálta eladni. Köszönöm szépen.

Kérdések, válaszok, hozzászólások

ELNÖK: Köszönöm szépen a bevezetőket.

Képviselőtársaimat kérném, hogy kérdéseiket tegyék fel. Ki kíván kérdezni? (*Senki nem jelentkezik.*) Amíg gondolkodnak, én szeretném a tárgyat a második napirendi pontban megfogalmazott, a Magyar Cukorgyártó és Forgalmazó Részvénytársaság működésével kapcsolatban pontosítani. Lehet, hogy a bevezetőjük értendő arra is, hogy külön nincs információ, de hogyha ezzel kapcsolatban valami konkrétumot tudnának nekünk mondani! A korábbiakban elhangzott, hogy volt olyan elképzelés, hogy maradjon hazai kézben egy jelentős cukorgyári kapacitás, ezt a célt szolgálta a Magyar Cukorgyártó és Forgalmazó Részvénytársaság, amely el is indult, és utána a működés feltőkésítésével kapcsolatos problémák miatt nem volt sikeres hosszú távon. Erre emlékeznek-e a meghívottak? Kocsis úr?

DR. KOCSIS ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt vezérigazgatója: Nem emlékszem, mert nem foglalkoztam ezzel a kérdéssel, de hozzáértőktől kértem felkészítőt, hogy hogyan is volt ez akkor. Azt látom ebben a kis írásos elemzésben, hogy az ácsi, az ercsi, a sarkadi, a sárvári és a mezőhegyesi cukorgyár volt 100 százalékosan állami tulajdonban még akkor, amikor az ötök számára írt ki az ÁVÜ pályázatot, úgy, hogy abban külföldiek, ha jól látom, nem vehettek részt. Végül 1993 decemberében, ha jól látom, létrejött ez az Első Hazai Cukorgyártó és Forgalmazó konzorcium, és mint az öt cukorgyár tulajdonosa kezdett dolgozni, később ebből lett az Első Magyar Cukor Rt. Úgy tájékoztam, hogy minden erőfeszítése ellenére az Első Magyar Cukor Rt.-nek nem sikerült tőkét bevonna, és végül csődhelyzetbe került, ezért aztán a végén értékesítették a részvéncsomagjukat, ha jól látom, az Agranának 1997-ben. Ezek szerint tehát az Első Magyar Cukor Rt. tőkehiány miatt nem tudott megkapaszkodni, és az MFB-től remélt, ha jól látom, 2 milliárd forintot, de azt nem kapta meg. Én ennyit tudok, de ezt sem magam tudom, inkább úgy, hogy felkészítettek. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. Mészáros professzor úr!

DR. MÉSZÁROS TAMÁS, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság Rt. igazgatóságának volt elnöke: Ugyanabból a forrásból dolgozunk, nem szeretném megismételni. Nem tudom, '97-ben mikor történt ez az értékesítés, de még egyszer megerősítem, hogy nem emlékszem, hogy az általam vezetett igazgatóság foglalkozott volna a cukoriparral. Még egyszer mondom, én december 18-ától lettem elnök.

DR. KOCSIS ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt vezérigazgatója: Professzor úr, hadd említsem azt meg, hogy nem az ÁPV Rt. volt az értékesítő, hanem a magántulajdonosok, ehhez az ÁPV Rt.-nek az égvilágon semmi köze nem volt. 1993-ban megkapták a magyar tulajdonosok, ebből lett a konzorcium, később a részvénytársaság, és ők nem kaptak tőkét, és ők értékesítették végül szakmai befektetőnek, ha jól látom - mit olvastam az előbb? (*Közbeszólások: Az Agranának!*) -, az Agranának. Aztán

hogy később mi történt, nem tudom. Én '97 végén távoztam az ÁPV Rt.-től, mint köztudott. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. Tömpe úr, valami szakmai kiegészítést ha tenne!

DR. TÖMPE ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt igazgatósági tagja: Nekem nincsenek ilyen kiváló kollégáim, akik felkészítettek volna, úgyhogy én is érdeklődéssel hallgattam. Ehhez nem tudok mit hozzátenni. Hogyha nem tartozott az ÁPV Rt.-hez, akkor az ÁPV Rt. nehezen tudott volna ebben dönteni. A Magyar Fejlesztési Bank ügyeivel kapcsolatban nincsen információm.

ELNÖK: Köszönöm. (*Sáringer-Kenyeres Tamás jelzésére:*) Képviselő úr, tessék parancsolni!

SÁRINGER-KENYERES TAMÁS (KDNP): Köszönöm a szót. Annyiban szeretnék kérdést feltenni, hogy az ÁPV Rt. és a különböző cukoripari cégek között létrejövő szerződéseknek mindig voltak záradékai vagy olyan feltételei, amelyek például a kapacitás- vagy a piacbővítésre vonatkoztak. Ezeket a feltételeket nyilvánvalóan ellenőrizni volt szükséges, hiszen a szerződés megkötése valóban egy privatizációs folyamatot, hát ha nem is zárt le, de lerögzített, viszont az azt követő periódusban a teljesítéseket feltétlenül szükséges volt, hogy valaki ellenőrizze. Na most, ki volt az, aki ezeknek a feltételeknek a teljesítését vagy teljesülését ellenőrizte, ha nem ellenőrizte, akkor miért nem ellenőrizte, ha ellenőrizte, akkor milyen eredménnyel? Tehát engem az érdekelne, hogy a már megkötött szerződéseknek az utóélete kapcsán milyen felelőssége volt az adott időszakban ÁPV Rt.-t vezető vezetőnek és munkatársainak. Köszönöm.

ELNÖK: Mielőtt szót adnék a vendégeinknek, kérdezem, hogy ne gyűjtsünk össze néhány képviselői kérdést. (*Dr. Kocsis István: Inkább egyenként menjünk.*) Jó, akkor egyenként. Kocsis úr!

DR. KOCSIS ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt vezérigazgatója: Én azt tudom erre mondani, hogy a területet felügyelő Ferenczi Tibor vezérigazgató-helyettes úr bizonyára tud erre információkkal szolgálni, hiszen ezt a dolgot '95-től indulóan ő kezelte az ÁPV Rt.-ben. Annyit még tájékoztam, hogy a szakterület emberei a kisebbségi részvénycsomag birtokában próbáltak beleszólni az üzletpolitikába azon keresztül, hogy kikényszerítettek közgyűlést, hisz' a Gt. a kisebbség számára ezt lehetővé teszi. Ezen közgyűléseken a mezőgazdasági, élelmiszeripari területtel foglalkozó szakemberek semmilyen eredményt nem tudtak elérni a többségi tulajdonosokkal szemben.

ELNÖK: Kiegészítő kérdés: Sáringer képviselő úr.

SÁRINGER-KENYERES TAMÁS (KDNP): Köszönöm szépen. Én értettem világosan a választ, de itt kötelezettséget vállaltak a szerződéskötéskor. Tehát itt nem a közgyűlés által jóváhagyott dologról van szó. A közgyűlés jóváhagyta a szerződést, és vállalták, hogy bizonyos összegeket befektetnek a cukorgyárakba, bizonyos termelési volumeneket folytatni fognak a következő időszakban. Tehát szinteken ezek nem teljesültek. Ez látható volt a vezetés számára, gondolom én, ha vizsgálták, látható volt, ezeket nem a közgyűléstől kell megkövetelni, hanem akár szerződést is lehet bontani szerződésszegés címszó alatt. Elnézést, hogy ilyen sarkosan fogalmazok, de hát így tudom érzékelteni a kérdésemet, hogy ha én nem teljesítek egy szerződést, akkor a szerződésszegés, akár

felülvizsgálhatjuk a szerződést, akár felszólíthatjuk például arra, hogy teljesítse, amit neki például teljesítenie kell. A másik, egy megjegyzés még hozzá: ez az én privát véleményem, én úgy ítélem meg, hogy biztosan vannak osztályvezetők, akik foglalkoztak a dologgal, de egy vállalat vezetésére azért neveznek ki egy személyt, mert ő a felelőse a vállalatvezetésnek. Tehát értem az áthárítását a dolognak, de azért a mentesülést nem fogadom így el.

DR. KOCSIS ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt vezérigazgatója: Még egyszer hangsúlyozom, hogy a közgyűlés semmilyen szerződést nem hagyott jóvá, a szerződéseket annak idején azok hagyták jóvá, akik a privatizációs bonyolították. Tehát vagy a vállalati tanácsok vagy maga az ÁVÜ igazgató tanácsa, mikor az 50 százalék fölötti részeket eladták. Mikor ez megtörtént, ezzel lényegében be lett betonozva a szakmai befektetőknek a pozíciója, és a kisebbségi részvénytársaságon keresztül érdemi beleszólás nincs. Értem az ön kérdését, hogy az ellenőrzés egy másik dolog. Ezért javaslom, hogy a szakterület felügyelő vezérigazgató-helyett ebben a kérdésben kérdezzék meg, és majd ő bizonyára el fogja mondani, hogy ezt a kérdést miként kezelte, mert ez a dolog nem tartozott hozzám. De az, hogy az üzletpolitikát alakítsa az ÁPV Rt., és beleszóljon az üzletmenetbe, ez egy fontos dolog, hogyha ez egyáltalán lehetséges. De arra akarok rávilágítani, hogy kisebbségi részvénytársaság birtokában erre mód nincsen, és hogy a megkötött szerződések alapján a jogászok mit tudnak mondani, hogy hogyan lehet ebbe belenyúlni, hogy lehet felmondani, hogy nem lehet felmondani, ez a szakterületnek a reszortja, és kérem, hogy hallgassák meg őket.

ELNÖK: Köszönöm. Mészáros professzor úr!

DR. MÉSZÁROS TAMÁS, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt igazgatósági elnöke: A képviselő úr kérdésére hozzá kell tenni, hogy történt természetesen ellenőrzés. Még egyszer hangsúlyoznám, hogy én a cukoriparral kapcsolatban nem emlékszem, de például a Dunaferri privatizációjáról minden félévben nagyon kemény jelentés volt, és ezt mindig megtárgyalta az igazgatóság. Ilyenekre emlékszem, de a záradékokban meddig kell tartani a létszámot, milyen ütemben építeti le a létszámot, ilyenekre emlékszem, de az, hogy a cukoripart tárgyaltuk volna, nem 1998-ban, mert én 1998-ban fél évig voltam elnök, és 2002-től megint. Nem emlékszem, hogy a cukoriparral ilyen szerződést tárgyaltunk volna igazgatósági szinten. Ebből csak azt a következtetést tudom levonni, hogy az ügyvezetés folyamatos elemzése, vizsgálata nem igényelte azt, hogy igazgatósági döntés történjen.

ELNÖK: Illetve, ha jól értem, akkor a napirend tárgyát képező '95-ös, '97-es időszakra már olyan döntési igény nem volt, ami a többségi tulajdont érintette volna, mert azok korábban megtörténtek. Varga Géza képviselő úr!

VARGA GÉZA (Jobbik): Köszönöm, elnök úr. Tudom, hogy a '95-97-es időszakot tárgyaljuk, de Tömpe István urat nem akartuk kétszer behívni, az első szakaszra és a mostanira, ezért az első szakasszal kapcsolatban szeretnék kérdést feltenni. Megtehetem?

ELNÖK: Én azt hiszem, hogy ez teljesen kézenfekvő, Tömpe úr is azzal kezdte a bevezetőjét, hogy korábban is foglalkozott a témával. Tessék!

VARGA GÉZA (Jobbik): Jó, köszönöm szépen. Tehát akkor Tömpe úrhoz tenném fel a kérdést. Az első szakasszal kapcsolatban bizonyos fokig ellentmondó nyilatkozatokat kaptunk az eddig meghallgatottaktól. '90-ben az ÁVÜ ügyvezetőjeként kinevezett

meghallgatott kollégától azt kaptuk, hogy ezek a szerződések már mind előkészítve kerültek eléjük. Ezt részben a cégek, meg az adott cukorgyár menedzsmentje készítette elő, részben pedig a kormánybiztos, illetve konkrétan a Martonyi János úr vezetése által a jogi bizottság vagy főosztály készítette elő. Őtöle azt tudtuk meg, hogy ez nem az ő asztala volt, ő érdemben nem foglalkozott vele, hanem csak a szerződéseket készítette elő, de most akkor ön hogy látja, hiszen tanúja és szereplője volt az akkori időszaknak, hogy most akkor a szerződés volt a fontos, a menedzsment előkészítése volt a fontosabb vagy az ÁVÜ igazgatótanácsának a döntése. Tehát ugye itt egy ilyen három pólus között eléggé tanácstalan a bizottság, legalábbis én, hogy most akkor hol volt a nagyobb hangsúly az első hét cukorgyár privatizációja kapcsán. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm, képviselő úr. Tömpe úr, parancsoljon!

DR. TÖMPE ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt igazgatósági tagja: Köszönöm szépen. Én az előző képviselő úr kérdéséhez csak annyit szeretnék mondani, hogy valóban egy csomó idő telt el, de amennyire én emlékszem, és ez talán egy jó hír lehet a vizsgálók számára, egy meglehetősen nagy irattár található, és minden létező igazgatósági ülésen megjelent, minden alkalommal kellett jelenteni, előkészítő anyagok voltak, tehát én külön javasolnám tisztelettel, hogyha lehetne ezt mondani a képviselő uraknak, hogy ne támaszkodjanak csak arra, amire jól vagy rosszul emlékszünk, hanem erről azért vannak jelentések. Tehát így egy fokkal célszerűbben lehet, például, hogy mit vizsgáltak és mit nem, és a dolog teljesült, szóvá tették, nem, erről egészen biztosan vannak papírok, hiszen ez a dologhoz hozzátartozott.

Az előző kérdést illetően, nagyon nehéz ma már elképzelni, de talán akik abban az időben ügyekkel foglalkoztak, egyetértenek velem, hogy egy elég kaotikus indulása volt ennek az egész helyzetnek. Tehát sajnos nagyon nehéz végérvényes válaszokat adni. Az enyémet azért természetesen elmondom.

Ketten voltunk kormánybiztosok, Martonyi János úr meg én, bár a jelenlegi történelem engem ebből a dologból kiírt, hála a jó istennek, *(Közbeszólás: Martonyit is.)* nem, nem, én mindig olvasom. Nagyon örülök ennek a dolognak, abban az időben ez egy jelentős találmány volt, hogy egy nem létező intézményt hogy lehet nem létező posztokkal vezetni, tehát ez egy közjogi találmány volt abban az időben.

De félretéve a tréfát: abban az időben, amikor az ÁVÜ-nek a szervezése megindult - illetőleg akkor még nem így hívtuk, hanem sehogy, volt egy ilyen projekt, '88 legvégétől kezdődött -, akkor a fő cél az volt az akkori politikai osztály, illetőleg ellenzék mindenféle köreiből, hogy válasszanak, hogy a spontán privatizáció folytatódik-e, ami az akkor, '85 óta kiépült vállalati tanácsok által kezdeményezett privatizáció, amely mellett nagyon sok érv szólt az akkori társaság számára, vagy egy központi privatizáció legyen-e. Én azokkal értettem egyet, akik a központi privatizáció... Nem mintha azt gondolnám egyébként, hogy a központban okos emberek állnak, hanem egy helytelen... *(Közbeszólás.)* Tessék? *(Sáringger-Kenyeres Tamás: Pedig az kellene!)* Ezzel egyetértek, ezzel egyetértek, örök életemben addig ilyen jellegű tevékenységgel próbáltam foglalkozni, magyarul én ezt a feladatot vállaltam el, hogy központi privatizáció legyen. Ez nem változtat azon a dolgon, hogy egészen ezerkilencszáz-nem tudom meddig, '91-92-ig, amíg a vállalati tanácsok nem szűntek meg, addig a spontán privatizáció bizonyos elemei voltak. De abban az időszakban, amelyről mi most beszélünk, '89-ben még nem volt ÁVÜ, tehát nem úgy néz ki a dolog, hogy volt egy titkos ÁVÜ, amely előkészített akármit, és voltak a vállalatok, és különféle helyekről áramlottak ezek az ügyek.

Először is az a társaság, amelyet én vezettem - tudom, hogy rosszul hangzik, de sajnos ez hozzátartozik az igazsághoz - 22 városi emberből állt, és egy évvel később, az én

utódomnál 200 fölötti számú ember lett. Tehát az én fókuszom a következő volt: központi privatizációt létrehozni, megszüntetni a spontán privatizációt, a kormány felügyelete alá helyezni, amit az akkori parlament egyébként visszautasított, és parlamenti felügyelet alá helyezte, ami szerintem teljesen felesleges volt, a parlamentnek ugyanakkor megadni azt a jogot, hogy világosan kövesse a privatizáció fő vonalát, erre akkor elfogadta az a társaság, hogy legyen egy úgynevezett vagyónpolitikai irányelvek, amelyben minden évben elmondja a parlament, hogy az, ami volt, és az, ami lesz, az neki tetszik vagy nem tetszik. Ezt a műfajt az én személyes erőszakoskodásomra az akkori parlament elfogadta, és éveken keresztül csinálták ezt a fajta dolgot. Tehát ha valaki azt gondolja, hogy a parlamentnek nem volt módja ezt végezni, nem volt módja belelátni ebbe a dologba, téved, hiszen volt egy műfaj, ami évekkel később, valamikor '93-94-95-ben vagy valahogy így aztán megszűnt. Körülbelül ezt tudom mondani a privatizáció általános menetével kapcsolatban.

Megismétlem, hogy a privatizációs társaság szervezésekor egyébként - ez önöknek tájékoztatás, az ügy szempontjából ennek mérsékelt jelentősége van - azért ragaszkodtam az „állami vagyónügynökség” szavakhoz, hogy világossá váljon, hogy ez nem iparpolitikát, nem mezőgazdasági politikát, nem kereskedelmi politikát csinál, hanem egy tőkeközvetítő ügynökség, ezt csinálja. Mert kezdettől fogva világossá vált, hogy az ÁPV Rt. vagy az ÁVÜ egy gölemmé változik, kezdettől fogva ez ellen próbáltam küzdeni. A szó, hogy: „ügynökség”, ezt fejezte ki. Erről egyébként egy elég komoly vita volt, és a későbbiekben utódaim némelyike meg is sértődött azon, hogy hogyan lehet egy ilyen tiszteletreméltó dolgot ügynökségnek nevezni, ez nem egy porszívóügynökség. Elég baj! Ha ez porszívóügynökség lett volna, akkor ez a beszélgetés ma más körülmények között valósul meg.

Egyetlenegy dolog még - ezt én az előbb említettem -: mindaz, amit tudok erről a dologról, az az, hogy abban az időben a cukorgyárak privatizációja napirenden volt, nem emlékszem pontosan, de az biztos, hogy nem ezzel foglalkoztunk. És arra is emlékszem, hogy miután abban az időben a többségi értékesítés nem jött szóba, viszont - tekintettel az akkori kelet-európai viszonyokra - nagyon nehezen lehetett eladni akármit úgy, hogy valaki kisebbséget kap, hiszen két perccel korábban még a Tervhivatalban ültünk, meg MSZMP volt, meg..., nem úgy nézett ki a dolog. Ezért merült fel még az elején, hogy ugyan kisebbségi részesedés, és talán ezt a politika elfogadja, de tudomásul veszi, hogy a menedzsmentjogokat a kisebbségi szereplő gyakorolja, annak fejében, hogy tőkét fektet be. Ha jól értem, nagyjából ennél a filozófiánál hagytam ott.

Egy példát tudok mondani, hogy ez másutt is volt - egyébként sehol nem vált be ez a stratégia, elég naivak voltunk valószínűleg az elején -: az IBUSZ esetében például bárki bármekkora részt vásárolhatott, ha jól emlékszem, csak 30 százalékos szavazati joghoz jutott. Tehát megpróbáltuk ilyen kis szabályokkal megkerülni a nyilvánvaló ügyeket, amennyire lehetett, és politikailag elfogadhatóvá tenni. Ezt egyébként én elleneztem, mert én azt gondoltam, hogy világosabb a többség, világosabb a felelősség, és így tovább. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm én is. (*Varga Géza: Pontosító kérdésem van.*) A képviselő úr pontosító kérdést szeretne feltenni. Tessék!

VARGA GÉZA (Jobbik): Csak pontosítani szeretném a kérdésemet, mert lehet, hogy bonyolult volt. Az érdekelne nagyon, hogy ebben a hármas felelősségmegosztásban, hogy a cégek menedzsmentje, a kormánybiztos, mondjuk a Martonyi János által vezetett jogi osztály és az ÁVÜ '90 nyarán már felállt igazgatótanácsa, tehát e között a három döntéshozó között, nekem egy kicsit úgy tűnik a cukorbizottság eddigi munkájából, mint hogyha elveszne a gyerek. Mert akiket meghallgattunk, ennek a három lánknak az egyes képviselőit, mindig a másik kettőre mutattak, hogy nálunk nem volt érdemi döntés, hanem ott és ott és ott volt, de

azért Martonyi urat is nevesítette is az ügyvezető úr. Tehát ezt a felelősségmegosztást ön hogyan látja, ebben a hármas pólusban a felelősségi súlyokat hogyan látja mondjuk?

ELNÖK: Tessék!

DR. TÖMPE ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt igazgatósági tagja: Súlyozni nem az én dolgom. Három szereplőről tett említést, ezek közül az egyik a mezőgazdászok, akiknek a tulajdona volt, el akarták adni, meg akarták venni, tehát a szakma - nevezzük az egyszerűség kedvéért úgy, hogy a szakma - kezdetől fogva rendkívül aktív volt, én nem tapasztaltam mást. Még egyszer mondom: abban az időben, amikor napi szinten foglalkoztunk az ügyekkel, akkor a spontán privatizáció erősen működött, és voltunk 22-en, de minden létező ügyben, amellyel foglalkoztunk, én jártam a vállalatokat, például az egyik sörgyárat is és mindenféle dolgokat. Nagyon kevés ügyünk volt.

Én tehát azt gondolom, hogy ami a dolog tartalmi előkészítését illeti, ez nem egy felelősségi kérdés, tehát hogy ott vannak a szereplők, a szereplők tudják, hogy mit akarnak venni, körülbelül hány kiló cukrot kell venni, hány kilót kellene, mit, nagyjából mi az, amit el lehet érni. Ezt egészen biztosan a szakma tudta, és nem a Martonyi úr tudta, és nem az igazgatóság tudta. Ez utóbbiról csak feltételezem, de hogy Martonyi úr abban az időben, amikor együtt dolgoztunk, nem ezzel foglalkozott, az egészen nyilvánvaló, hiszen közöttünk a munkamegosztás az volt, hogy én a szervezet szervezésével, ő pedig a jogi előkészítéssel és a nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozott, tehát neki nem volt ilyen jogi előkészítő osztálya abban az időben, ez nem így működött akkor. A három szereplő közül tehát ez a dolog a '90 nyara előtti időszakban egyértelműen a szakma és vidéke volt, mindenkihez jártak külföldi befektetők, mindenütt magyarok kísérték külföldieket és viszont, ez egy abszolút így működő dolog volt.

Ami az igazgatóságot illeti, az meg '90 augusztusában vagy nem tudom mikor keletkezett, tehát erről meg azért nincsen fogalmam, mert ha jól emlékszem - de én akkor már nem voltam ott -, ők írták alá vagy ők fogadták el a privatizációs ügyeket, ilyen értelemben az ő cselekvő részesedésük nyilvánvaló. De még egyszer mondom: az előkészítést, ha ez a kérdés, a szakma a korábbi egy évben tette meg, ebben egészen biztos vagyok, erre emlékszem. Hogy Martonyi úr ilyenekkel foglalkozott volna, egyszerűen nem hiszem.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Javaslom, hogy próbáljunk visszatérni a napirend tárgyához, a '95-97-es időszakhoz, azzal együtt, hogy ez a pontosítás szerintem hasznos volt, mert egybecsengett a korábbiakkal, tehát a korábbi bizottsági ülésen hallottakkal ez egybevág, ilyenénképpen megerősíti az információkat.

A képviselő urakat kérdezem, hogy a napirendi pontok tárgyát képezően van-e további kérdésük. *(Senki nem jelentkezik.)* Nem látok... *(Ivanics Ferenc jelzésére:)* Tessék, Ivanics képviselő úr!

IVANICS FERENC (Fidesz): Köszönöm szépen. Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Tisztelt Vendégek! Érdekesen alakul ez a bizottsági működés, azért, mert lassacskán már csak olyan emberek jönnek el a bizottsági ülésre, akiknek éppen akkor nem volt közükhöz a dolgokhoz. Ezért aztán külön tisztelet annak, aki felvállalja, és mond valamilyen konkrétumot ezzel kapcsolatban.

Az is világosan látszik, és ilyen módon vissza kell utalnom a '90-es időszakra, hogy tulajdonképpen a lovak közé lett dobva itt a gyeplő, és amíg a jogi folyamatokkal voltak elfoglalva többen, aközben a volt államszocializmus szépen tette a magáét, és ennek a következményeit még most is érezzük. A cukorgyári privatizáció azért is érdekes és releváns példa, mert a Petőházi Cukorgyár privatizációja már 1990 szeptemberében megtörténik, a

szerezés aláírása. Ezt már a múltkor tisztáztuk, hogy az akkor megalakuló kormánynak esélye nem volt arra, hogy ebbe a dologba érdemileg beleszóljon.

Lezajlik az első privatizációs időszak, és ami tulajdonképpen érdekes és a mai ülésnek a témája, hogy '94 és '98 között több olyan jogunkról lemondunk, amely jogokkal élve még valamilyen befolyásunk lehetett volna az ágazati folyamatokra. Azt világosan értem, és az ügynökség elnevezéséből egyértelművé válik a szándék, és erről korábban is szó volt, hogy nyilvánvalóan nem az ügynökségnek kell az iparpolitikát vinnie, és nem itt határozódik meg. Viszont az nagy kérdés továbbra is, hogy '94 után, amikor a kormányváltás megtörténik, akkor a kormány miért mond le olyan dolgokról, amik igazság szerint plusz pénzbe nem kerülnek, viszont lehetőséget biztosítanak az államnak arra, hogy valamilyen módon az ország irányításában részt vegyenek.

Ezzel kapcsolatban lenne néhány kérdés, ami tulajdonképpen az akkori viszonyokat befolyásolja. Bár a bevezetők után nem tudom pontosan, hogy ki az, aki válaszolni fog erre a kérdésre. Tehát a Magyar Cukor Rt.-ben az Állami Vagyonügynökségen, a jogutód ÁPV Rt.-n keresztül az állam rendelkezett öt darab B sorozatú, a számviteli törvény szerinti beszámoló elfogadását és a könyvvizsgáló kinevezését illetően vétőjogot biztosító, további egy fb-tag delegálását biztosító jogosítvánnyal. A Magyar Cukorgyártó és -Forgalmazó Részvénytársaság dokumentumai szerint ezekhez a részvényekhez kapcsolódó többletjogok a '96. évi eredményről szóló számviteli törvény szerinti beszámoló elfogadásával megszűntek. Az a kérdés, hogy miért mondott le egy ilyen tárgyalási pozíciót biztosító jogról az ÁPV Rt., és mit kapott cserébe az állam.

A következő kérdés: a Magyar Cukorgyártó és -Forgalmazó Részvénytársaság menedzsmentje számos alkalommal kereste meg a Fejlesztési Bankot, erről volt szó korábban és az ÁPV Rt.-t mint tulajdonost, hogy a társaság működéséhez szükséges forgótőkét biztosítsa. Nyilván tudjuk, hogy akkor nehéz idők jártak, világos, hogy mindannyian tudjuk, hogy akkor kaptuk a Bokros-csomagot, és ez némiképp befolyásolta valószínűleg a magyar kormány pénzügyi politikáját. De az a kérdésem, hogy mit válaszoltak ezekre a megkeresésekre. Milyen esély volt arra, hogy segítsenek ezeknek a cégeknek? Felmerült-e annak a lehetősége, hogy tulajdonképpen itt egy stratégiai ágazatról lehet szó, és ilyen módon próbáltak-e közelíteni ehhez a kérdéshez? *(Telefongerjedés a háttérben.)* Milyen lehetőség volt a kedvezményes feltételekkel...

ELNÖK: Megkérem a jelenlévőket, hogy a hátsó sorban tegyék hátrébb a telefonjaikat, hogy ne legyenek itt a mikrofon közelében, mert kicsit zavaró, hogy nem lehet érteni a beszédet.

IVANICS FERENC (Fidesz): Köszönöm. Tehát tulajdonképpen a cukorgyárak működésébe hogyan és miképpen tudtak beleszólni, és mennyire szándékoztak beleszólni? Az a kérdés még itt stratégiaileg felmerül, és abban, azt hiszem, minden oldal megegyezett, hogy tulajdonképpen a cukorgyárak privatizációjának az egyik súlyos kérdése az, hogy a termelők milyen helyzetben voltak. Ez azért különösen érdekes, mert a magyarországi privatizációt más országok termelői tulajdonosai hajtják végre. Tehát ez mennyiben volt akkor szem előtt, vagy gondolkodott-e valaki azon, hogy tulajdonképpen, ha már annyira az európai mintát követjük, akkor egy ilyen konkrét esetben is esetleg meg kellene nézni, hogy mit lehetne itt tenni.

A Magyar Cukorgyártó és -Forgalmazó Rt.-ben közvetett módon az osztrák tulajdonos többséget szerzett 1996 végén. Az a kérdés, hogy miért járultak hozzá 1997-ben a tulajdonosi tőkeemeléshez és ezáltal a magyar termelők és az állam tulajdoni arányának folyamatos csökkentéséhez. Miért engedték elcsorogni a magyar részesedést? Mert nyilván mindig csak egy picit csökkentünk, ez egy idő után oda vezet, hogy a végén azt tudjuk mondani, hogy hát, olyan kicsi a részesedésünk, hogy itt már nem is érdemes benne lenni. A végét értem, mert

amikor már odáig jut, akkor tényleg miért, de ez a folyamat miért indulhatott el. Miért volt ez indokolt?

Amikor a piacgazdaságba mentünk, akkor az a lelkiület volt az országban, hogy azért próbálunk itt átalakítani gazdaságot, merthogy az állami monopóliumot megszüntetjük, és a piacgazdaságban semmilyen monopólium nem jó. Ehhez képest az ÁPV Rt. a döntéseivel hozzásegítette az Agrana-csoportot, hogy tulajdonképpen egy erős befolyást szerezzenek a cukoripar felett, és ilyen módon monopolhelyzet közeli állapotot idézzenek elő vagy helyzetbe kerüljenek.

Ilyen módon tehát azt gondolom, hogy már egy kész helyzet alakult ki a magyar cukoriparban, és meglehetősen determinált ez a jövőre nézve.

Van még egy konkrét kérdésem, ami a '95. évi XXXIX. törvény azon rendelkezésére vonatkozik, ami a 25 százalék + egy szavazatot el nem éri és privatizációs portfólió be nem vitt állami társasági részesedést az ÁPV Rt.-nek vagyonarányosan a társaság többi tagja, illetve a társaság számára - ebben a sorrendben - megvételre kell felajánlania. Miért került sor ez alapján ezekre az értékesítésekre? Miért mondott le az ÁPV Rt. arról a lehetőségéről is, hogy részvényesként a magyar gazdaság számára neuralgikus területeken mint például a cukoripar egy-egy, egyébként külföldi tulajdonban lévő cégben hozzájusson a tulajdonost megillető információhoz? Ugye itt az információszerzés kimondottan fontos, hiszen a Petőházi Cukorgyár utolsó részesedésének eladása tulajdonképpen ezt jelenti, a gazdasági társaságokról szóló törvények korábban tíz, később öt százalék részesedéssel bíró részvényesek számára számos kisebbségvédelmi jogot biztosítottak. És ezeknek a jogoknak az elvesztése folyamatos gyengülést jelent mindannyiunknak, mint a magyar államnak.

Mint látható volt, nekünk is vannak munkatársaink, akik segítenek ebben a dologban, és tudom, hogy 15 év elteltével nem könnyű feltépni ezeket a dolgokat, de azt gondolom, hogy a cukoripar privatizációját mindenképpen érdemes tüzetesen megvizsgálni, mert állatorvosi ló lehet abban, amit a magyar privatizációs folyamatokról gondolunk. Köszönöm. Várom a válaszait.

ELNÖK: Köszönöm, képviselő úr. Kocsis úr!

DR. KOCSIS ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt vezérigazgatója: Én nem nagyon tudok vitatkozni az elhangzottakkal, egy szakmai analízist kaptunk, gondolom, dokumentumokra támaszkodva, és lényegében különösebb vitám ezzel nincsen. Hogy forgótöke miért nem került hozzájuk? Azért, mert a kormánzatnak nem volt pénze az ÁPV Rt.-nek legalábbis nem engedélyezte azt, hogy egy forintot is ilyenre felhasználjon. Ha akarta volna a kormány, az MFB-n keresztül is adott volna pénzt, azt is kútba esett, és én úgy gondolom, hogy az akkori időszak dokumentumait érdemes alaposan, szakértőkkel átnézni, hiszen 15 év távlatából, hogy az ember mire emlékszik, meg mire nem, ez egy elég vitatható dolog. Hiszen például az ellenőrzések kapcsán, amivel egyetértek, hogy ilyen csinálni kell, és nem azt mondom, hogy a vezérigazgatónak ezzel nincsen feladata, de hát kérem szépen, vagy háromezer részvénytársaság tartott az ÁPV Rt.-hez. Ki az a vezérigazgató, aki 15 év távlatából vissza tud emlékezni, hogy ott a szakterület hány ellenőrzést hajtott végre, az milyen eredménnyel járt, és milyen lépéseket tett az adott intézmény. Ez egyszerűen reménytelen. Sokkal jobb a dokumentumokra támaszkodni. Amire én emlékszem, és én is helyesnek tartom, az az egy, hogy a kisebbségi részvénytársaságok, hát ugye ha már ez került hozzánk, akkor kerüljenek a termelőkhöz, hogy azoknak legyen befolyásuk. De mi lett ezzel is? Lévén, hogy nem volt pénzünk, eladták a szakmai befektetőknek, pedig igen korrekt feltételek mellett, ha jól emlékszem..., nem emlékszem, ezt is megkérdeztem, 30 százalékon ment akkor a kárpótlási jegy, ez volt az árfolyam nagyjából, és 170 százalékon számolta be az ÁPV Rt. a termelők

javára, hogy a részesedésekhez hozzájussanak, és ezért erőltetett ki jó pár közgyűlést pont az információhoz való hozzájutás érdekében a Vagyonkezelő, ahol a legkisebb eredményt sem sikerült elérni.

Én úgy gondolom, a dolgot az elején kell eldönteni. Hogyha többségi részesedést adunk el, akkor érdemes eladni az egészet. Ha azt akarjuk, hogy iparpolitikai szempontból legyen beleszólásunk, ahhoz nem kell 20 százalék vagy 15 százalék vagy 21, ahhoz elegendő egy, különleges jogokat biztosító aranyrészvény - nagyon sok helyen egyébként sikerrel alkalmaztuk -, amelyen keresztül mindaddig, amíg ez a különleges jogokat biztosító részvény létezik, a közgyűlésen vétózni lehet, elő lehet írni dolgokat, és így tovább. Egy kisebbségi részvénycsomag a normál Gt. szabályai között lényegében, hölgyeim, uraim, nem ér semmit, azzal lehet kínlódni, lehet vele erőszakoskodni, de ez egy értelmetlen dolog. Tehát ha engem akkor megkérdeztek volna, akkor azt mondtam volna, hogy vagy adjuk el a 100 százalékot, és tegyük be oda az egy aranyrészvényt, vagy ne adjunk el többséget, és akkor adjuk oda a magyar befektetőknek, mint például ahogy létrejött az Első Magyar Cukor Rt. De pénz hiányában hova jutottak? Csőd közelébe.

Nagyon támogatom Tömpe úrnak azt a javaslatát, tanácsát, hogy a dokumentumokat érdemes átnézni. Kell legyen olyan iratállomány, amelyből fellelhető, hogy például az ÁPV Rt. 1995 és - nem tudom - '98 között ezen dolgokban mit tudott rögzíteni, mi lehetett fel. Én ezt tanácsolnám, mert szerintem ez biztosabb információt jelenthet sokkal, mint az ember emlékezete 15 év távlatából. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm én is. *(Jelzésre:)* Tömpe úr is szólni kíván. Tessék!

DR. TÖMPE ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt igazgatósági tagja: Én csak egy egészen apró, bár szerintem nagyon fontos ügyben szeretnék egy információval hozzájárulni, ezzel az aranyrészvény-történettel. Ezt szerintem mindhalálig megtartotta volna a magyar állam, csak, és erre viszont tényleg nem emlékszem, de mint hogyha az EU-val kapcsolatos ügyek kapcsán módosítottuk volna a társasági törvényt, merthogy ez a Gt. aránytalan szavazási befolyással való..., szóval mindenféle dolog volt, hosszú előadásokat hallgattunk meg más okoknál fogva annak idején, tehát ez az aranyrészvény, hogy eladunk mindent, de azért nem tudom micsoda, ez megszűnt, és cserébe a privatizációs, illetőleg egyéb társasági szerződésekben fel lehetett volna sorolni azokat az ügyeket - ezt ma is így van -, amelyek különlegesen magas szavazási kvórumot igényelnek, tehát ezt meg lehetett csinálni aranyrészvény helyett. De azt a lényegében limitálatlan jogot, hogy valaki felmutat egy papírt, és azt mondja, hogy nem, eltörölték. Úgyhogy nem hiszem, hogy ez gazdaságpolitikailag... *(Ivanics Ferenc: Ez később volt.)* Tessék? *(Közbeszólások: Ez később volt!)* Később volt, így van. *(Közbeszólás: Tíz évvel is!)* Lehet. Mindegy, én arra emlékszem, hogy a... *(Ivanics Ferenc: A csatlakozáshoz kapcsolódott.)* Igen, igen, igen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. *(Jelzésre:)* Mészáros tanár úr!

DR. MÉSZÁROS TAMÁS, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság Rt. igazgatóságának volt elnöke: Én megértem a képviselő úr megjegyzését arról, hogy csupa olyannal találkozunk, akik nem emlékeznek dolgokra. Jelzem, hogy amit én csináltam, arra emlékeznek, tehát ha olyan kérdéseket tennének fel, amelyek arra vonatkoznak, amik abban az időszakban történtek, azokra én, megmondom őszintén, emlékeznek, és nem is biztos, hogy szégyellnék egy csomó dolgot. Ezért tehát én tényleg nem tudok arra válaszolni, hogy az állam miért lépett így, vagy miért fogadtuk el azt, hogy a 25 plusz 1-et adja el, de azt tudom, hogy még a mi időszakunkban is, tehát a 2002-2006 időszakában is rengeteget kínlódtunk a kisebbségi részvénycsomagokkal, rengeteget, mert

voltak, akik nem is küldték be a közgyűlési anyagot, elküldtük a mandátummal a képviselőt, senki nem foglalkozott vele, hogy éppen mit akar ő ott mondani, mit nem. Ezért mondom, hogy a Forrás Rt. volt az a cég, amelyben végül a kisebbségi részvénytársaságok voltak, ahol, ha úgy tetszik, kitisztítottuk. Valószínű, hogy egy ilyen 25 plusz 1, meg FB-tag, meg ilyesmivel végre lehetett volna hajtani az ellenőrzéseket, és ilyen volt is, ezért emlékezünk rá, a Molban is nagyon sokáig ilyen befolyása volt az ÁPV Rt.-nek, de - még egyszer mondom - a cukoriparban közvetlenül nem tudom megmondani, hogy miért és hogyan. Köszönöm szépen.

ELNÖK: A képviselői kérdések után jöhet szakértői kérdés is... (*Simonka György jelzésére:*) De még van képviselői kérdés is. Tessék, képviselő úr!

SIMONKA GYÖRGY (Fidesz): Köszönöm szépen. Én nem konkrét kérdéssel fordulnék a tisztelt urakhoz, hanem néhány általános, eljárásrendi kérdéssel. Mint tudjuk, '97-ben Mezőhegyest és Sarkadot értékesítette a magyar állam az osztrák tulajdonosú Agranának, és a szerződés, az értékesítés feltétele az volt, hogy nem zárhatják be az üzemet. A kérdésem az lenne, hogy nem lehetett-e volna ezekbe a szerződésekbe további biztosítékokat beépíteni, méghozzá olyan szinten, amivel azt lehetett volna biztosítani, hogy még sokáig fenn tudjon maradni a dél-békési térségben, illetve Magyarország számára ez a cukorgyár. Illetve azt szeretném megkérdezni, hogy önök szerint van-e ennek felelőse, illetőleg ki lehet annak a felelőse, hogy olyan szerződés tudott születni, amit az osztrák tulajdonos egyszerűen és nagyon gyorsan ki tudott játszani. Mint tudjuk, az Agrana megvásárolta a cukorgyárakat, majd egy év múlva, a feltételt kijátszva eladta az Eastern Sugarnak, amely, mint tudjuk, azonnal bezárta az üzemeket. Köszönöm.

ELNÖK: A képviselői körből van-e további kérdés? (*Senki nem jelentkezik.*) Akkor, Kocsis úr, öné a szó.

DR. KOCSIS ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt vezérigazgatója: Ezzel a kérdéssel egyáltalán nem foglalkoztam, tehát nem tudok válaszolni, mert nincsenek ismereteim. Ez nem azt jelenti, hogy nem lelhető fel ismeret akár az ügyet intéző embereknél, akár a dokumentumok között, de nekem személy szerint nincsenek ismereteim.

ELNÖK: Köszönöm. (*Jelzésre:*) A szakértő úrnak, Pongrácz úrnak adom meg a szót.

DR. PONGRÁCZ TIBOR szakértő: Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! Az előző kérdéskörhöz szeretnék egy pillanatra visszatérni, különösen Kocsis úrhoz, aki '93-tól tagja volt az ÁPV Rt. igazgatóságának... (*Dr. Kocsis István: Nem is volt még akkor ÁPV Rt.!*) '92-ben hozták létre... (*Dr. Kocsis István: ÁV Rt. volt.*) ÁV Rt., bocsánat, így van, és utána egyesült. Tehát a '90-as privatizációnál, az öt cukorgyár, tehát a Magyar Cukor Rt. privatizációjánál az volt a cél, sőt privatizációs feltétel volt, hogy az öt cukorgyár fuzionáljon, annak érdekében, hogy az erőben lévő szinergiákat ki lehessen használni, és a magyar cukoripar fennmaradjon. Ehhez képest '95-ben, amikor megvalósul ez a fúzió, és egyesülnek, akkor az ÁPV Rt. által képviselt magyar állam egy olyan szerződést köt a kisebbségi tulajdonossal, majd az osztrák felekkel, amely ezeknek az aranyrészvényeknek a kivezetését biztosítja. Tudniillik ez nem egy jogszabályi rendelkezésen alapult, hanem a társasági szerződésben állapodtak meg a felek abban, hogy ez a '96. évi mérlegelfogadó közgyűlést követően megszűnik. A kérdés arra irányul, hogy miért kötött ilyen megállapodást akkor a

magyar állam, miért mondott le ezekről a jogokról, holott - ahogy ezt mindenki megerősítette - ezek nagyon erős jogosítványok voltak.

A másik kérdés pedig az volt, hogy azt mindenki látta abban a szituációban, figyelembe véve az állóeszközértéket és a forgótőkét, ami ennek a fuzionált cégnek a rendelkezésére állt, hogy ez a cég így, állami segítség nélkül nem fog tudni talpon maradni, holott a privatizációnak deklarált célja volt az, hogy miután 7 cukorgyár már külföldi kézbe került, a maradék 5 maradjon magyar kézben. Mi volt az a fordulat akkor a gazdaságpolitikában, amely azt indokolta, hogy az állam, az ÁPV Rt., ha úgy tetszik, mégis a sorsára hagyta ezeket a cukorgyárakat, mégis úgy döntött, hogy azt a szükséges forgótőkét nem bocsátja a rendelkezésére, ami ahhoz vezetett, hogy végül a külföldi bocsátotta a rendelkezésére, és ezáltal sikerült megteremteni a túlélést. Ezt szeretné a bizottság megtudni, tehát mi volt az a fordulat, ami a '93-as tartsuk meg a magyar cukoripart, legalább részben döntéstől odáig vezetett, hogy hagyjuk veszni a magyar cukoripart. Köszönöm szépen.

DR. KOCSIS ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt vezérigazgatója: Az első részre továbbra is azt tudom mondani, hogy nincsenek ismereteim, de azok a szakemberek, akik ezt előkészítették, pontos ismeretekkel rendelkeznek, és ezt bizonyára az okmányok is tartalmazzák. Kérem tehát, hogy a bizottság hívja meg azokat a szakértőket, akik ott dolgoztak nálunk és akik ennek a témának a felelősei voltak, tehát Ferenczi Tibor vezérigazgató-helyettes urat és a mezőgazdasági portfóliót irányító nem tudom kiket. Tehát erre lesz válasz, de ők tudják elmondani. A másikonál javaslom meghallgatni az adott időszak pénzügyi és gazdasági miniszterét, hogy miért nem volt pénz.

ELNÖK: Tömpe úr, tessék!

DR. TÖMPE ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt vezérigazgatója: Szóval a helyzet az, hogy számos olyan határozat született, amelyik más formájában előírta, hogy milyen jó lenne, hogyha megtartja, de egy magára adó kormány, és akkor ebből a szempontból hosszan nem nagyon lehetett ilyenekkel találkozni, pénzt is ad mellé, nemcsak egyszerűen megfogalmazza a vágyait. Én azt gondolom, hogy, az, hogy a magyar termelőkkel kapcsolatban a privatizáció egy sor helyen kedvezőtlenül alakult, abban részben a szakma önzésének és a pénztelenségnek is természetesen volt szerepe. Az nem egy rejtélyes kérdés, hogy egy teljesen pénztelen államnál az egyik nagy tulajdonos azt mondja, hogy a csődhelyzet elkerülésére ő ad pénzt, és akkor a pénzügyminiszter meg azt mondja, hogy jaj de jó, hogy adtál pénzt, akkor már nekem nem kell adni, és így persze többségbe kerül. Lehet ma ezt egy egészen különleges eseménynek tekinteni, de nekem az az érzésem, hogy erről volt szó és semmifajta nagy gazdaságpolitikai váltásról nem volt szó. A pénztelenség lett az első, a második és a harmadik ipar- és mezőgazdaság-politikai irányítás. Ha azt kérdeznék, hogy nekem erről mi a véleményem, hogy ez így helye-e, akkor az a válaszom, hogy az elmúlt húsz évben a magyar politikai osztály nem épített ki egy erős tudatos mezőgazdasági és egyéb politikát. Hogy az én egyik példám, az ahogy elvesztettük lépésről lépésre a vasúti gyártást és a többi, ahol pontosan ugyanezek a dolgok voltak. Nem az a kérdés igazán, hogy egy állami határozattal vasutat lehet-e gyártani, hanem a kérdés az, hogy meg kell tartani, pénzt kell odatenni utána, és így tovább. Tehát egy csomó lépés volt. Nagyon sokan várták az Állami Vagyonügynökségtől, kicsit később pedig az ÁPV Rt.-től, hogy ezeket a lépéseket tegyék meg. Jogilag ez lehet, hogy egy elfogadható dolog, én kezdet kezdetétől elleneztem, most is ez a véleményem. Nem az ÁPV Rt. az iparpolitikának vagy a mezőgazdasági politikának a kialakítója. Tehát a magyar kormánynak az a véleménye, vagy az volt a véleménye, vagy a jövőben ilyen vélemény van. Tehát ez egy általános megjegyzés, hogy támogatni kell

valamelyik dolgot, akkor az állami szervek támogatni fogják. Tehát ez nem úgy van, hogy valaki odamegy és azt mondja, hogy én egy államilag kiválasztott különleges magyar cukor vagyok, adjál nekem pénzt, itt van az állami határozatom, és azt mondom, hogy nem, én vagyok az állami vagyon, nem kapsz pénzt, mert csak. Ilyen nincs. Ez egy nagyon lényeges dolog. Ez nem mentesíti azt, hogy ezt egy nagy stratégiai tévedés megszüntetni. Ne értésék félre, csak procedurálisan ez történik.

ELNÖK: Újra képviselői kérdés van, és aztán, ha lehet, próbáljuk konkretizálni. Aradszki képviselő úr a szó.

DR. ARADSZKI ANDRÁS (KDNP): Köszönöm, elnök úr. Nem akartam hozzászólni már csak azért sem, mert jóval később érkeztem. De Tömpe úrnak, meg Kocsis úr mondandójához: engem elgondolkodtat, hogy ismereteim szerint ebben a kérdésben, hogy nincs pénz, ebben nem volt egységes világkép akkor. Voltak szektorok, ahol pénz nélkül is fenn tudták tartani és voltak szektorok, ahol nem. És úgy néz ki, hogy a cukoripar... és konkrétan, hogy ne beszéljek mellé, nagyon igaza van Tömpe úrnak, hogy ennek a politikai osztálynak konkrétan a '94 és '98 között regnáló MSZP-nek nagyon nagy felelőssége volt, mert ők kezdték mindenféle kormányzati gazdaságpolitika nélkül kisépenni a mai maradék állami tulajdont. Holott például a MAL Zrt. esetében például timföldgyárak esetében Mosonmagyaróvárnál ugyanaz a helyzet volt, hogy egy csőd szélén, adósságokkal terhelt társaságok a menedzsmentrésszel történt privatizálást követően egyszer csak jutottak pénzhez, piaci forráshoz, egyszer csak ugyanaz a menedzsment, ami előtte ott dolgozott állami alkalmazottként, meg tudta teremteni a piaci működés feltételeit, egyszer ez a menedzsment tudott fejleszteni, egyszer ez a menedzsment tudott értékesítési lehetőséget oly módon találni, hogy a fejlesztéseknek az addigi terhét még ki is termelte. Maradjunk a mosonmagyaróvári timföldgyárnál. Ott, aki privatizálta ezt a dolgot, 700 millió forint volt a privatizációs költség, ha jól emlékszem, ezt később maga a gyár termelte ki, ezt a költséget. Tehát új pénzt az új tulajdonosok sem raktak bele a rendszerbe. Az államnak a felelőssége ott lehetett volna, hogy megfelelő szakember-kapacitással ugyanezeket a dolgokat végrehajtotta volna. Megjegyzem Bokros úr korábbi meghallgatásán jelezte, hogy igenis az is egy módszer, a cseh módszer volt, hogy az állam megfelelő szakértelemmel, megfelelő politikai döntéssel egy eredményes gazdaságpolitikával felkészíti a piaci szereplésre ezeket az állami tulajdonú cégeket, amire egyébként volt példa, és a kérdésem - nemcsak az alumíniumiparban, de például a vegyiparban is számtalan ilyen példa volt - az, hogy mi volt az oka vagy mit tudnak arról, hogy ez a döntés pont a mezőgazdasággal kapcsolatban az élelmiszeriparban nem született meg, sőt nagyon hátrányos. Tehát mi volt a különbség a két terület között? Az egyiket hagyták veszni, a másikat nem, bizonyos értelemben felkészítve a privatizációra, vagy olyan privatizálást találtak, megjegyzem még egyszer, ugyanaz a menedzsment, aki előtte állami alkalmazott volt, aki képes volt ezeket az ipari létesítményeket, gazdasági egységeket további működésben fenntartani. Köszönöm.

ELNÖK: Örülök, hogy képviselő úr azért a kérdése végén visszatért a napirendhez. Úgyhogy a napirendnek megfelelően kérem a vendégeinket a válaszadásra. (*Moraj.*)

DR. KOCSIS ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt vezérigazgatója: Nekem nagyon szimpatikus volt az elhangzott levezetés, és én is általában csatlakoznék hozzá egy kicsit más oldalról, hiszen arról is szó volt, hogy voltak sikerek. Kérem szépen, a Piszkos tizenháromra, nem tudom, emlékszik-e a tisztelt bizottság. Az Antall-kormány helyettes államtitkáraként kaptam a feladatot, hogy próbáljunk konszolidálni olyan cégeket, amelyeknek hírnevük, rangjuk van, és a jövő szempontjából

komoly erőt képviselhetnek. A mezőgazdaság nem volt az én feladatomban, én az iparral foglalkoztam. Közel száz olyan céget szedtünk össze, ahol érvek szóltak amellelt, hogy érdemes a konszolidációba bevonni őket, és segíteni a túlélést.

Utána ez le lett csökkentve a kormányzat által ötvenre, aztán a végén le lett csökkentve 12-re, úgy lett belőle 13, hogy a Taurus vezérigazgatója - tanítványom volt a Műegyetemen, és - még beimádkozta magát 13-nak. Kérem szépen, ennek a konszolidációját személyesen irányítottam ennek a csoportnak. Lényegében cash nélkül, hiszen ÁFI-hiteltartozások átütemezése, meg részleges elengedése volt az egyetlen eszközöm. Pici-pici cash, talán a Rábának adtunk kétmilliárdot állami pénzből. Azért mondhatok ilyen neveket, hogy Rába, Richter, Chinoin, Dunaferr, Taurus, TVK, BCRT és még nem tudom, melyik a hiányzó néhány tizenháromig, mind talpon maradtak, és igen jó kondíciók mellett tudták a szakemberek a privatizációt is ezen cégeknél irányítani a későbbiekben. Tehát én arra szeretnék ezzel rámutatni, teljesen egyetértve az elhangzottakkal, hogy stratégia kell arra, hogy egy területen a kormányzat mit akar csinálni, és a mezőgazdaság területén, ha egyszer ez a döntés valamilyen formában megszületett, hogy a cukoriparnál 50 százaléknál többet magánkézbe adnak külföldi szakmai befektetőknek, utána, kérem, ne áltassuk magunkat, ne akarjuk magunkat becsapni, és keresgéljünk azt, hogy ezek után miért nincs a kezünkben az irányítás, főleg azután, hogy speciális részvényt sem vezet be az eladó. Ez egyszerűen olyan dolog, hogy álmódhozhatunk, de ez abban a pillanatban, amikor a többségi pozíció el lett adva, lényegében egy olyan pályára került, hogy utána már csak kínlódni lehet. Így vagy úgy, eredménnyel vagy eredmény nélkül, de ez a dolog akkor dőlt el, amikor ez ilyen pozícióba került. Én örültem volna, ha a Földművelésügyi Minisztérium is kialakítja a saját álláspontját arról, hogy a mezőgazdaság területén melyek azok a stratégiai pozíciók, amelyeket ilyen módon kellett volna kezelni, mint ahogy azt az iparral csináltuk. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm én is. Mészáros tanár úr!

DR. MÉSZÁROS TAMÁS, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság Rt. igazgatóságának volt elnöke: Nagyon röviden és sajnós nem konkrétan a cukoriparral kapcsolatban szólnék, de Kocsis úr itt felsorolt vállalatokat, amelyek megmaradtak, én felsorolok olyanokat, amelyekbe milliárdokat, tízmilliárdokat rakott bele az állam. Emlékezzünk Diósgyőrrre, oda mintegy 40 milliárd forintot rakott bele az állam, és ott tart Diósgyőr, ahol tart. Emlékezzünk az Ikarusra, arra a példára, hogy hogyhogy nem tudtuk szerződésileg érvényesíttetni, vagy emlékezzünk arra, hogy a másik, a Diósgyőr esetében, mind a kettőben nagyon komoly kritériumok voltak, hogy a névnek meg kell maradnia, tovább nem lehet adni, és így tovább, és így tovább. Nem tudom, hogy fejeződött be például Diósgyőr ügye a bécsi választott bíróságnál, de egyszerűen Szlovákia nem is foglalkozott velünk, azt mondta, hogy ők nem írtak alá valamilyen KGST-szerződést. Tehát leraktunk nagyon kemény kritériumokat. Ugyanez volt az Ikarusszal - nem tudom, mi a vége. Az Ikarus nevet nem lett volna szabad, ha úgy tetszik, tönkre tenni...

DR. KOCSIS ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt vezérigazgatója: Tamás, annyit hadd segítsek, hogy az Ikarusnál éppen sikerült a kisebbségi részvénytársaságnak rendkívül kemény jogosítványokat adni az Atex, az orosz befektető javára, aki képes volt minden erőfeszítést akadályozni ezzel a részvénytársasággal.

DR. MÉSZÁROS TAMÁS, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság Rt. igazgatóságának volt elnöke: Menedzsmentjogok 33 százalékkal.

DR. KOCSIS ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt vezérigazgatója: Így van.

DR. MÉSZÁROS TAMÁS, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság Rt. igazgatóságának volt elnöke: A Transelektro ugyanígy tönkrement, és még nagyon sok magyar vállalatot tudnék mondani. Pont mondjuk Mosonmagyaróvárt nem, amely bizony nem kapott többlettőkét, és ha úgy tetszik, abból tartotta fenn magát, hogy eladta a székházát, lásd Koping-Datorg, vagy egy másik, ilyen módon. De ugyanez volt a helyzet, valljuk be őszintén, a Masped esetében is, ami hála istennek egy megmaradó és jól prosperáló cég. A privatizációs politikáról tehát nyilvánvalóan lehetne valamilyen vitát nyitni, a nagy probléma az, hogy én valóban nem tudom, hogy a cukoriparban mi történhetett és miért. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Úgy látom, hogy a kérdezők aktivitása megtörtént. *(Jelzésre:)* Ivanics képviselő úr második hozzászólására kerül sor. Tessék!

IVANICS FERENC (Fidesz): Köszönöm szépen. Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Tisztelt Vendégek! Meghallgattuk a válaszokat, most megpróbálnám egy kicsit elmondani azt, hogy énbennem hogyan rögzül ez. Azt látjuk tehát, hogy az ÁPV Rt. gyakorlatilag foglalkozik néhány kiemelt céggel, amelyet érdemben tud privatizációban végigvinni - most hogy ezt hogyan ítéljük meg, az nyilván nem ennek a bizottsági ülésnek a témája -, de ezen kívül még több száz cég van. Az elején a privatizáció, ha jól emlékszem, valami 1700 cég körül indult... *(Dr. Kocsis István: Több ezer!)* 1700 volt, egy korábbi bizottsági anyagban 1700 körüli szám volt, és azon a néhány kiemelt cégen kívül még rengeteg van. Most az a kérdésem, hogy tulajdonképpen akkor mi az, amit az ÁPV Rt. érdemben tudott csinálni ezekkel a cégekkel. Mert a cukorgyárak is ebbe a kategóriába esnek, hogy egyébként vannak még és gondozzuk meg kezeljük őket, de ez milyen elv alapján történt, vagy hogyan, vagy mit érvényesítettek ott mint állami érdeket? Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm. A napirendhez úgy per tangensem kapcsolódik, de tessék!

DR. KOCSIS ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt vezérigazgatója: Én csak azt tudom elmondani, hogy személyesen a bankszektort, a nehézipart, a vegyipart és az energetikát felügyeltem, tehát én ezzel foglalkoztam - ez azokból a cégekből is látszik, amelyeket felsoroltam az imént. Rengeteg olyan portfólióelem volt, amellyel énszerintem nem tudott mit kezdeni az ÁPV Rt., de előtte az ÁV Rt. vagy az ÁVÜ se nagyon. Kérem, ha nem csal meg a memóriám, akkor volt egy olyan eljárásrendünk is, amit egyszerűsített privatizációnak vagy valami ilyesminek nevezünk, ahol az összes kisebbségi vagy akár többségi részesedés olyan módon lett meghirdetve, hogy egykörös licitben el lehetett vinni, és ezt négyszer-ötször kellett kiírni, mert nem kellett senkinek, még adott esetben ingyen sem. Tehát a kisebbségi portfóliótól szeretett volna szabadulni az ÁPV Rt., mert nem tudott vele gazdálkodni. A kisebbségi csomag meghagyása és nagy tömegben való feltornyosulása egy ilyen szervezet számára mit jelent? Munkát. El kell menni a közgyűlésre, mandátumot kell írni, foglalkozni kell vele zéró beleszólás és zéró eredmény mellett - tehát kiadás van, bevétel nincs. Hogy mikor lett ennek a dolognak vége, azt nem tudom, '97 végén én elmentem, de az biztos, hogy az a cirka 300 ember - nem tudom, mennyi volt ott, Tamás, az ÁPV-ben nekünk, ennyi, ugye?

DR. MÉSZÁROS TAMÁS, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság Rt. igazgatóságának volt elnöke: Volt több is.

DR. KOCSIS ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt vezérigazgatója: Az a 3-400 ember körülbelül ilyen szinten tudott megbirkózni ezzel az 1000-1700 céggel.

ELNÖK: *(Ivanics Ferenc jelzésére:)* Folytatni kívánja, képviselő úr?

IVANICS FERENC (Fidesz): Igen.

ELNÖK: Tessék!

IVANICS FERENC (Fidesz): Köszönöm szépen. Azt gondolom, nem csak per tangensem kapcsolódott hozzá ez a kérdés a mai napirendünkhöz, hiszen az ÁPV Rt.-nek a működését vizsgáljuk ebben az időszakban, '94 és '97 között...

ELNÖK: A cukoripari privatizációra vonatkozóan.

IVANICS FERENC (Fidesz): Nem gondolom, hogy az elnök úrnak minden kérdést vagy képviselői hozzászólást kommentálnia kellene; az a dolga, hogy a bizottsági ülést vezesse...

ELNÖK: Hogy a napirendnek megfelelően vezessem.

IVANICS FERENC (Fidesz): Igen, arról kérdeztem, a '94 és '97 közötti működésről...

ELNÖK: Tessék elolvasni a napirendet! '95-97 a cukoripari privatizációra vonatkozóan.

IVANICS FERENC (Fidesz): Igen, és ha figyelt volna az elnök úr, akkor hallhatta volna, hogy arra kérdeztem rá, mivel voltak kiemelt cégek, és a cukorgyárak nem ezek közé tartoztak, hogy a nem kiemelt cégekként kezelt cukorgyárak milyen elv alapján lettek a működésben tulajdonképpen..., hogyan kezelték őket a működésben. Erre vonatkozott a kérdés.

ELNÖK: Ezért adtam szót a válaszára.

IVANICS FERENC (Fidesz): Jó...

DR. KOCSIS ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt vezérigazgatója: Egy mondatot hadd mondjak! Megengedi? *(Ivanics Ferenc: Igen.)* Azt gondolom, abban egyetérthetünk, hogy az ÁPV Rt.-nek az a stratégiája, hogy a megmaradt kisebbségi csomagok a répatermelőkhöz kerüljenek, az egy helyes irány volt, és az a preferencia is, hogy a cirka 30 százalékon forgó kárpótlási jegy a magyar termelők számára 170 százalékon legyen beszámítva. Azon kell elgondolkodni, hogy miért nem tudott a kezükben maradni - gondolom, a választ mindenki tudja.

IVANICS FERENC (Fidesz): Világos, tehát a dolognak ez a része, azt gondolom, érthető, és ilyen módon ez az egyik sarokpontja az egész privatizációs folyamatnak. Az is kérdés, hogy ha már helyzetben voltak, akkor az állam miért nem tartotta fontosnak, hogy

meztámogassa őket - erre nézve azért már volt kérdés, és nyilvánvalóan született válasz ezzel kapcsolatban.

Visszatérve: csak annyit akartam rögzíteni, hogy azért - ahogy Kocsis úr itt az előbb elmondta - nagyon sok cég főleg az egyszerűsített privatizáció keretén belül került eladásra. Csak azt szeretném pontosítani, hogy azért azt egyszer érdemes lenne valahol megvizsgálni, hogy a közvéleményben és a leggyakrabban tapasztalt megoldás szerint egy céget gyakorlatilag veszteségessé tettek, már két-három éve veszteséges volt, ilyen módon tehát amikor kiírták a pályázatot, tényleg a kutyának nem kellett, mert olyan számokkal bír, amelyek miatt már senkinek nem kellett. És hogy ezt mennyire tudta a menedzsment, az akkori menedzsment, mennyire nem, azt nem lehet tudni, de egy vizsgálattal kideríthető lenne talán a statisztikai számosság alapján, hogy aztán eladják a céget, az esetek jó részében az a menedzsment veszi meg, amely pontosan tudja, hogy a számok mögött mi rejtőzik, eltelik egy-két-három év, és az a hihetetlen veszteséges, rosszul működő cég, amely a kutyának nem kellett, hanem éppen azok vették meg, akik ismerték a számok mögötti világot, az a cég két-három év múlva nyereséges lesz, és köszöni szépen, jól élnek belőle nagyon sokan. Ezt mindenképpen szerettem volna kiegészítésként elmondani (*Közbeszólás.*), azt gondolom, hogy az egyszerűsített privatizációban sok ilyen történt. Köszönöm.

ELNÖK: Ha jól értem, akkor ezzel kapcsolatban már nem igényel választ a képviselő úr, ezt el akarta mondani. (*Dr. Mészáros Tamás jelzésére:*) De a professzor úr szeretne hozzászólni.

DR. MÉSZÁROS TAMÁS, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság Rt. igazgatóságának volt elnöke: Igen, mert el sem hangzik, hogy végül is a parlament minden évben meghatározta, hogy a privatizáció vagy az állami vagyon milyen arányban maradjon meg. Ez egy olyan keretet adott a kormány és az ÁPV Rt. működésének - én az elsőt nem tudom, a másodikat igen -, ami teljesen világos volt. Ezen túlmenően, bízom benne, hogy minden kormánynak volt vagyonpolitikai irányelve, amelyben teljesen egyértelmű volt az, hogy milyen cégeket milyen arányban, milyen ütemezésben, körülbelül milyen árfekvésben - és így tovább - lehet leadni. Mi 2002 és 2006 között tulajdonképpen teljes mértékben egy ilyen vagyonpolitikai irányelvek alapján dolgoztunk.

Hozzá kell tennem, hogy a mai szemmel és nyilvánvaló, hogy 2011 október végén joggal vethető fel az, hogy volt-e olyan erős a mindenkori ÁPV Rt. vagyonkezelői tevékenysége mint a privatizációs tevékenység. Azt kell mondanom, hogy nem, és lehet, hogy ma tudnánk, hogy mi volt a gyengeség, de nem erre volt a fókuszálás. Legalábbis amit én tudok mondani, ami én alattam történt. És a nagyon - ha úgy tetszik - káosz jogi helyzetben sem tudott az ÁPV Rt. nagyon sok olyan szerződésnek érvényt szerezni, ami megpróbálkozott vele. Ez 2001-ből lehet, hogy hiba, de biztos, hogy gyengébb volt a tevékenység, ezt szakértőként is mondhatom. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. Tömpe úr!

DR. TÖMPE ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt igazgatósági tagja: Én csak egy ügyben szeretnék egy kiegészítést tenni: a személyes benyomásom szerint a cukoriparnak, növényolajiparnak és még van egy-két élelmiszeripari, nem tudom, hogy lehet-e ezt a kifejezést használni, semmiképpen ne értsék félre, amit mondani fogok, egy külön pechje volt, hogy a sornak az elején állt. Mert ugyanis, aki emlékszik: hát hogy is indult ez a dolog? Úgy indult, hogy vannak a termelőszövetkezetek, meg vannak ezek a rohadt állami gazdaságok, hogy az oroszokkal nem akarunk semmit, hogy a Szovjetunió nem, és egy totális átalakulás. Egy nagyon fontos fókusza volt a magas politika

szintjén, én nem vagyok érdekelt mezőgazdasági ügyekben, de azért azt mondhatnám, hogy értő közgazdasági nézőként végignéztem, döbbenetes volt, hogy minthogyha azokban a hónapokban vagy az első néhány évben a legfontosabb kérdés az volt, hogy ki szerzi meg a földet meg a rendelkezési jogot. Ez töltötte be - szerintem - a kormányzat gondolkodását jelentős részben. És a beszélgetésünk szempontjából ez ilyen értelemben egy pech volt. Nem egyszerűen nem volt cukoripari stratégia, mert én nem találkoztam vele, növényolajipari stratégiával sem találkoztam, igen nehéz lett volna bármit követni ezen a téren, és egyébként nem volt kohászati stratégia, meg nem volt az összes többi, de ahogy lépésről lépésre teltek-múltak az évek, úgy az állam is egyre szofisztikáltabb lett. Mindenki egy kicsit jobban kezdett érteni. Ez a lelegején történt, és azt gondolom, hogy a legprimitívebb módon valósult meg. Kicsit később mások is lettek. Hát azért évekkal később állami gazdaságok is magánkézbe kerültek több hullámban is, tehát azért ez nem volt az egyetlen ilyen értelmű, hosszú gondolkodás volt vagyionkezelési szempontból a nagyon nem sikeres ügyeknél, például a Tokaj Kereskedőház, ahol magát a házat próbálták mint gazdasági támogatási központot megszerezni, de azért a bortermeléshez ez már nem volt elég. Tehát nagyon sok kísérlet volt. Én nem érzékeltem egy átütő mezőgazdasági politikát ebben az időszakban, és egyébként később sem, de mondom, én ilyen szempontból egy szemlélődő ember vagyok, de ezt gondolom. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Kocsis úr kíván még szólni. Tessék!

DR. KOCSIS ISTVÁN, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság volt igazgatósági tagja: Professzor Úr! Én úgy gondolom, hogy a vagyonkezeléshez pénz kell. Anélkül nagyon nehéz ilyen dolgokkal megbirkózni, és hogyha már említetted a Tokaj Kereskedőház dolgát, akkor hadd mondjak el egy ezzel kapcsolatos erőfeszítést. Nem tudom már, harmadszor vagy negyedszer került csődhelyzetbe az Rt. Az ÁPV Rt.-nél minden lehetséges forrást kimerítettem arra, hogy segítséget adjunk. A túlsó esetben sehonnét már nem lehetett kapni támogatást ahhoz, hogy megakadályozzuk a kereskedőház összeomlását. Nem tudom, a tisztelt bizottság tudja-e, hogy hogyan mentettem meg mégis. Elmondom.

200 millió forintért felvásároltam az aszúkészletet, ami a pincéjünkben van. Tehát az most is valahol vagy ÁPV Rt., vagy az utódszervezetének a mérlegében kell hogy legyen, hiszen egyébként mindegy, hogy kinek a mérlegében szerepel, ha a pincében ott van. Ez is a pénzügyi trükk, ez a trükk. De szeretnék mindig visszatérni a stratégiára. A stratégia megfogalmazásánál gondolunk arra, hogy mit szeretnénk elérni, akkor könnyebb előrehaladni, mert a cukoripar a mezőgazdasági és élelmiszeripari tevékenységnek csak egy része. Nekem van egy tézisem.

Elmondom, lehet velem vitatkozni, bárki előtt kész vagyok megvédeni. Az az állításom, egyébként ezt annak idején javaslatba is hoztam, noha nem ezzel a kérdéssel foglalkoztam, hanem az iparral, de javaslatba hoztam, hogy alakítsuk a termelőszövetkezeteket részvénytársaságokká, 51 százalék kerüljön az állami vagyonkezelő szervezet birtokába, a 49 százalékot osszuk ki a tagoknak egyformán vagy nem tudom, hogyan, és, hölgyeim és uraim, állítom, hogy akkor ma vidéken egymillió emberrel több dolgozna. Hisz' minden ilyen falu - falun nőttem fel - eltartotta magát a körülötte lévő termőföldből, melléküzemágakból, meg sok minden másból, és szerintem ez egy eredményesebb pálya lett volna, mint ami bekövetkezett. És látjuk, hogy mi a lényege, hogy ma vidéken körülbelül egymillió ember nem dolgozik, mert nincs munkája.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Egyetértenek a bizottság tagjai azzal, hogy az időszakra vonatkozó, igen szerteágazó kérdések, vélemények, válaszok megfogalmazódtak az eddigiekben? Úgy látom, igen. Akkor Sáringer-Kenyeres úr még kíván szólni. Tessék!

SÁRINGER KENYERES TAMÁS (KDNP): Köszönöm szépen. Én reagálni szeretnék csak egyetlen egyre, Tömpe úrnak a mezőgazdasági stratégiával kapcsolatos gondolatmenetére, ami valóban osztható gondolat, és úgy látszott abban az időszakban, hogy a mezőgazdasággal kapcsolatban a kormánynak olyan nagyon határozott elképzelése nincsen. Egy volt, hogy ment a privatizáció, pontosabban a földosztás.

A másik oldalról meg azért kell hogy azt mondjam, hogy talán ez nem volt igaz, nem mondom biztosan, ugyanis, akik idejöttek a cukoripar vonatkozásában Magyarországra, és tulajdont szereztek, egy nagyon jó elképzelés és terv mentén mentek, és szerintem otthon ők még jókat mosolyogtak is magukon, hogy mint a kés a vajon, úgy mennek keresztül. Talán azt gondolták, hogy nehezebb dolog lesz ez a magyar cukoripar, azaz a kvóták felvásárlása. Hiszen volt itt stratégia bőven, tudták ők, hogy miről beszélnek, miért adják ki a pénzeket. Egyetlen egy alapproblémánk volt. Az akkori vezetések, akik részt vettek a vezetésben, nem reagáltak erre, nem vették észre, hogy egy stratégiával állnak szembe, ami ellen lépéseket kellett volna tenni. Szuverén véleményemről van szó. Katasztrófa, ami akkor történt.

Katasztrófálisnak ítélem meg azt is, hogy senki nem emlékszik semmire. Tehát ez egy borzalom, mert tényleg nem arról van szó, hogy a faluban a tűzoltószertárnak bedőlt-e a teteje. Szóval ez sokkal több, ez egy iparág, a mezőgazdaságnak egy nagyon fontos szelete. 140 ezer hektár termelőterületről volt szó. Óriási iparágról, a cukoriparról. Én el sem tudom képzelni, hogy mi lehetett fontosabb az embereknek, akik a mezőgazdasággal foglalkoztak. Tudom, tárcsázni, az egy fontos dolog volt, de akik azért voltak megfizetve, hogy ezt az ágazatot védjék, ebbe az ágazatba a stratégiákat kigondolják, a stratégiákat végrehajtsák, és a magyar termelőket megvédjék. Meggyőződésem, látható volt, hogy a német, elsősorban német, mert ugye francia és angol tőkéről is szó van, kifejezetten a magyar cukoripar lenyúlására szerveződtek össze, és váltak egy ilyen kis csoporttá. Idejutottunk, ahová jutottunk, azért arra még felhívom mindenkinek a figyelmét, hogy azzal játszottunk, hogy most 80 milliárdba kerül egy gyárnak a felépítése alaphangon. 12-szer szorozzuk fel a 80 milliárdot, és akkor milyen összegre nem figyeltünk mi oda? Félelmetes összegre! Majdnem ezermilliárd összegű üzletágról van szó, ha most kéne felépíteni. Köszönöm szépen a szót.

ELNÖK: Én is köszönöm, képviselő úr. Még egy egyéni véleményt is meghallhattunk. Azért felhívnám a figyelmét - szintén napirenden kívül -, hogy egy ezer milliárdos vagyont tesznek most tönkre a kapcsoltenergia-termelés kapcsán, ez a mai napnak a kérdése (*Közbeszólások.*), de ezt csak napirenden kívül mondtam, ezt már... (*Ivanics Ferenc: Ez hogyan kapcsolódik a cukoriparhoz?*) Ezt már napirenden kívül mondtam. (*Ivanics Ferenc közbeszól.*) Előbb be kellett volna zárnom a bizottságnak az ülését, és csak aztán kellett volna elmondanom ezt a kis személyes megjegyzést. Azt hiszem, közös felelősség hajt bennünket.

Megköszönve vendégeinknek a tájékoztatást bezárom a mai bizottsági ülést. Következő ülésünk november 4-én, pénteken, 10 órakor, tehát egy hét múlva kerül sorra.

Mindenkinek köszönöm a részvételt. Viszontlátásra!

(Az ülés befejezésének időpontja: 11 óra 31 perc)

Dr. Józsa István
a vizsgálobizottság társelnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Lajtai Szilvia és Molnár Emese